

17.09.2012

Ryj/1

§ 1023

V Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistaminen

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäneen hyväksyä Helsingin kaupungin päivitetyn ympäristöpolitiikan tavoitteet liitteenä 1 olevan ympäristöpolitiikan työryhmän ehdotuksen mukaisesti.

Ympäristöpolitiikassa asetetaan kaupungin keskipitkän ja pitkän aikavälin ympäristötavoitteet seuraavilla osa-alueilla: ilmastonsuojelu, ilmansuojelu, meluntorjunta, vesiensuojelu, luonnon ja maaperänsuojelu, hankinnat, jätteet ja materiaalitehokkuus, ympäristötietoisuus ja -vastuullisuus sekä ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet.

Käsittely

Palautusehdotus:

Ville Ylikahri:

Palautetaan asia uudelleen valmisteltavaksi siten, että
- kasvihuonepäästöjen alentamistavoitteeksi otetaan 30% vuoteen 2020 mennessä.

- lisätään ruuhkamaksujen käyttöönotto ilmansuojelun toimenpiteeksi

- lisätään metsäisiä luonnonsuojelualueita luonnonsuojeluohjelman mukaisesti

- asetetaan virastoille vuotuinen sitova toiminnallinen tavoite kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi ja seurataan tavoitteiden toteutumista säännöllisesti osana talouden ja toiminnan seurantaa

Kannattajat: Outi Ojala

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus:

Palautetaan asia uudelleen valmisteltavaksi siten, että
- kasvihuonepäästöjen alentamistavoitteeksi otetaan 30% vuoteen 2020 mennessä.

- lisätään ruuhkamaksujen käyttöönotto ilmansuojelun toimenpiteeksi

- lisätään metsäisiä luonnonsuojelualueita luonnonsuojeluohjelman

mukaisesti

- asetetaan virastoille vuotuinen sitova toiminnallinen tavoite kasvihuonepäästöjen vähentämiseksi ja seurataan tavoitteiden toteutumista säännöllisesti osana talouden ja toiminnan seurantaa

Jaa-äännet: 10

Sirpa Asko-Seljavaara, Maria Björnberg-Enckell, Juha Hakola, Tarja Kantola, Risto Kolanen, Osku Pajamäki, Terhi Peltokorpi, Tatu Rauhamäki, Laura Rissanen, Johanna Sydänmaa

Ei-äännet: 5

Annika Andersson, Elina Moisio, Outi Ojala, Vesa Peipinen, Ville Ylikahri

Tyhjä: 0

Poissa: 0

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Erja Saarinen, apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi

Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: 310 31606
markus.lukin(a)hel.fi

Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistaminen_Ympäristöpolitiikan työryhmän ehdotus_4.6.2012
- 2 Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan päivittämisen taustamuistio_28.6.2012

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättäne esittää kaupunginvaltuustolle, että kaupunginvaltuusto päättäisi seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättäne hyväksyä Helsingin kaupungin päivitetyn ympäristöpolitiikan tavoitteet liitteenä 1 olevan ympäristöpolitiikan työryhmän ehdotuksen mukaisesti.

Ympäristöpolitiikassa asetetaan kaupungin keskipitkän ja pitkän aikavälin ympäristötavoitteet seuraavilla osa-alueilla: ilmastonsuojelu, ilmansuojelu, meluntorjunta, vesiensuojelu, luonnon ja maaperänsuojelu, hankinnat, jätteet ja materiaalitehokkuus,

ympäristötietoisuus ja -vastuullisuus sekä ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet.

Esittelijä

Taustaa

Helsingillä on pitkät perinteet kaupungin ympäristöpoliittisessa ohjauksessa. Ensimmäinen kaupungin ympäristöpolitiikka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa vuonna 1999 ja se päivitettiin edellisen kerran 30.3.2005.

Keskeinen ympäristöjohtamisen väline on ollut ympäristöohjelma, joita Helsingissä on laadittu ja toteutettu neljä. Lisäksi kaupunginvaltuusto hyväksyi vuonna 2002 laajan kestävä kehityksen toimintaohjelman, joka sisälsi runsaasti ympäristöpoliittisia päätöksiä. Helsingissä on laadittu myös ympäristönsuojelun eri osa-alueita koskevia ohjelmia, kuten lakisääteiset ilmansuojelun toimintaohjelma (Khs 19.5.2008) sekä meluntorjunnan toimintasuunnitelma (Khs 17.11.2008). Kaupungin energiapolitiittiset linjaukset hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa tammikuussa 2008.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 29.4.2009 kaupunginhallituksen ehdotuksen strategiaohjelmaksi vuosiksi 2009-2012, joka linjaa myös monia ympäristöasioita. Strategiaohjelmassa on määritelty kaupungin linjauksia ilmastonsuojelussa, liikenteen ja energiankäytön asioissa, luonnonsuojelussa, Itämeren suojelussa sekä hankintojen ympäristöasioissa.

Edellä mainittu ympäristöohjelmien sektoroituminen yhdessä strategian ympäristölinjausten kanssa on johtanut siihen tilanteeseen, että tarvetta kattavalle ympäristöohjelmalle ei enää ole. Ympäristöpolitiikan yleiset tavoitteet on kuitenkin edelleen nähty tarpeellisiksi. Kaupunginvaltuusto päättikin hyväksyessään ehdotuksen strategiaohjelmaksi, että kaupungin ympäristöpolitiikka tulee päivittää.

Asian käsittely

Ympäristöpolitiikan työryhmä

Kaupunginvaltuuston 29.4.2009 hyväksymässä strategiaohjelmassa 2009-2012 todetaan, että ympäristöpolitiikka on päivitettävä ja tuotava valtuustoon. Kaupunginjohtaja päätti 20.1.2010 § 13 johtajistokäsittelyssä asettaa työryhmän, jonka tehtävänä ovat Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistaminen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi vuoden 2010 loppuun mennessä. Kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistamisessa tuli ottaa kantaa erityisesti niihin ympäristöpolitiikan osa-alueisiin, joita ei ole

strategiaohjelmassa tai Helsingin Energian kehitysohjelmassa tarkasteltu.

Työryhmän puheenjohtajaksi nimettiin apulaiskaupunginjohtaja Pekka Sauri ja jäseniksi edustajat ympäristökeskuksesta, kaupunkisuunnitteluvirastosta, talous- ja suunnittelukeskuksesta, Helsingin Energiasta, kiinteistövirastosta, rakennusvalvontavirastosta, hankintakeskuksesta, sosiaalivirastosta, terveyskeskuksesta, opetusvirastosta, rakennusvirastosta sekä HKL:stä.

Työryhmä hyväksyi ehdotuksen kaupungin ympäristöpolitiikaksi sekä taustamuistion kokouksessaan 15.12.2010. Työryhmän työskentelyn aikana nousi lisäksi esiin tarve arvioida ympäristöpolitiikan taloudellisia, sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia. Vaikutusten arviointi saatiin valmiiksi vuoden 2011 tammikuussa.

Kaupunginvaltuusto päätti 18.1.2012 § 10 vahvistaa päivitetyn Helsingin Energian kehitysohjelman kohti hiilineutraalia tulevaisuutta. Työryhmä arvioi, että Helsingin Energian kehitysohjelma ei aiheuta muutostarpeita työryhmän ehdotukseen ympäristöpolitiikaksi.

Työryhmän ehdotus esiteltiin kaupunginhallitukselle 20.2.2012. Kaupunginhallitus päätti 20.2.2012 § 180 palauttaa asian uudelleen valmisteluun siten, että Helsingin kaupungin päivitettyistä ympäristöpolitiikan tavoitteista pyydetään lausunnot kaupunkisuunnittelu-, kiinteistö-, ympäristö- ja yleisten töiden lautakunnilta sekä HKL:n, Helsingin Energian ja Helsingin Sataman johtokunnilta.

Lausuntokierros

Ehdotuksesta kaupungin ympäristöpolitiikaksi saatiin pyydetty lausunnot ympäristölautakunnalta, Helsingin Energian johtokunnalta, Liikennelaitos-liikelaitoksen johtokunnalta (HKL), Helsingin Satama -liikelaitoksen johtokunnalta, kaupunkisuunnittelulautakunnalta, kiinteistölautakunnalta sekä yleisten töiden lautakunnalta.

Asiassa saadut lausunnot ovat kokonaisuudessaan luettavissa tämän asian päätöshistoriasta.

Lisäksi pelastuslaitos, öljyntorjunnan keskeisenä toimijana, osallistui tavoitteen "Vesiensuojelu" laadintaan.

Ympäristöpolitiikan työryhmä tarkasteli saadut lausunnot ja teki lausuntojen perusteella tarpeelliseksi katsomansa muutokset työryhmän ehdotukseen kaupungin ympäristöpolitiikaksi.

Lausuntokierroksen jälkeen kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteisiin tehdyt muutokset

---

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

ILMASTONSUOJELU

Tavoitteeseen (Keskipitkä aikaväli) on lisätty kaupunginvaltuuston strategiaohjelmaan sisältyvä päätös nostaa uusiutuvan energian osuus 20 prosenttiin vuoteen 2020 mennessä.

Ympäristölautakunnan lausunnon perusteella kohdan "Kasvihuonekaasupäästöt (kulutusperäiset) ovat alentuneet energiatehokkuuden parantamisen ja elinkaareltaan vähäpäästöiseen energiantuotantoon siirtymisen myötä vähintään (vertailuvuosi 1990) 20 % vuoteen 2020" perään on lisätty "Selvitetään edellytykset päästötavoitteen nostamiseksi 30 %:iin".

Yleisten töiden lautakunnan lausunnon perusteella energiatehokkuustavoite on täsmennetty muotoon "Energiatehokkuus on parantunut vähintään 20 % vuoteen 2020 (mittarina asukaskohtainen energiankulutus, vertailuvuosi 2005). Lisäksi tavoitekohtaa on muutettu seuraavasti: "Ilmastonmuutokseen sopeutuminen integroidaan kaikkien hallintokuntien toimintaan riskien minimoimiseksi. Ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja keinoista siihen varautumiseksi viestitään kuntalaisille ja yrityksille."

ILMANSUOJELU

Yleisten töiden lautakunnan lausunnon perusteella tavoitteen kohtaan "hengitettävien hiukkasten (PM10) vuorokausiraja-arvotason ylittävien vuorokausien lukumäärä on vähintään puolittunut sallitusta tasosta (35 kpl/v) ollen alle 18 kpl/v" on lisätty teksti "selkeästi kaukokulkeuman vuoksi aiheutuneita ylityksiä ei oteta huomioon."

VESIENSUOJELU

Aiemmassa työryhmän ehdotuksessa mainittu tavoite 'Kalojen nousuesteet on poistettu 2020 mennessä' on yleisten töiden lautakunnan lausunnon perusteella poistettu, koska maininta on luoteeltaan toimenpide eikä tavoite.

Yleisten töiden lautakunta, Helsingin Sataman johtokunta sekä pelastuslaitos katsoivat tarpeellisena sisällyttää öljyntorjunnan linjaukset ympäristöpolitiikkaan. Lausuntojen perusteella tavoitteeseen lisättiin maininta varautumisesta kasvaviin öljyonnettomuusriskeihin Itämerellä. Ko. tavoite on muotoiltu ympäristöpolitiikan työryhmän ja pelastuslaitoksen yhteistyönä seuraavasti:

(Pitkä aikaväli) Öljyntorjunta estää öljyn pääsyn asutuille rannoille useimmissa olosuhteissa.

(Keskipitkä aikaväli, Itämeren suojele) Helsingin oman öljyntorjunnan vaikuttavuus asutuille rannoille pääsevän öljyn määrään ja laajuuteen

on merkittävä useimmissa luonnon olosuhteissa. Helsingin Itämeren saaristoon antama öljyntorjunta-apu on huomattavan tehokasta.

(Keskipitkä aikaväli, Helsingin pintavesien suojelu) Öljyntorjunta estää vahingon leviämistä ja öljyn kerääminen veden pinnalta sekä rantojen suojelu on tehokasta. Rantojen puhdistustoimintaan on riittävästi kaupungin omia koulutettuja joukkoja.

LUONNON JA MAAPERÄN SUOJELU

Kaupunkisuunnittelulautakunnan lausunnon pohjalta tavoitteen muotoilua on muutettu siten, että teksti ”eli avo- ja rantakallioiden sekä harjujen” on poistettu, jotta tavoitetta ei voi tulkita kategorisena ja ehdottomana tavoitteena.

HANKINNAT, JÄTTEET JA MATERIAALITEHOKKUUS

Kiinteistölautakunnan ja ympäristölautakunnan lausuntojen pohjalta on muutettu tavoitteen ’Hankinnat, jätteet, materiaalitehokkuus’ vertailuvuosi vuodesta 2011 vuoteen 2013.

Rakentamisen maamassojen, ylijäämämassojen ja pilaantuneiden maiden logistiikan parantamista koskeva tavoite on yleisten töiden lautakunnan lausunnon perusteella siirretty kohdasta ”Luonnon ja maaperän suojelu” kohtaan ”Hankinnat, jätteet ja materiaalitehokkuus”.

Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka – työryhmän ehdotus 4.6.2012

Ympäristöpolitiikka täsmentää kaupungin strategiaohjelman 2009-2012 ympäristöasioita koskevia tavoitteita ja asettaa tavoitteita niillä ympäristönsuojelun alueilla, joita strategiaohjelma ei kata.

Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteet ovat ilmastonuojelu, ilmansuojelu, meluntorjunta, vesiensuojelu, luonnon ja maaperänsuojelu, hankinnat, jätteet ja materiaalitehokkuus, ympäristötietoisuus ja -vastuullisuus sekä ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet.

Ympäristöpolitiikan luonnoksen tavoitteet on asetettu sekä pitkällä aikavälillä vuoteen 2050 että keskipitkällä aikavälillä noin vuoteen 2020 asti. Ympäristöpolitiikka ei ole toimenpideohjelma, sillä tavoitteiden valtaosalle on erilaisia toteuttamiskeinoja ja vaihtoehtoja. Toteutettavat toimenpiteet valmistellaan erikseen hallintokuntien normaalin toiminnan suunnittelun ja päätöksenteon sekä ympäristönsuojelun eri osa-alueiden ohjelmien valmistelun ja toteuttamisen yhteydessä.

Varsinaisen ympäristöpolitiikan luonnoksen lisäksi on laadittu taustamuistio (liite 2), jonka ensimmäisessä osassa esitetään taustoja ja tavoitteiden toteuttamisen eri keinoja em. aihe-alueittain. Taustamuistion toinen osa käsittelee ympäristöpolitiikan luonnoksen

vaikutusten arviointia aihe-alueittain. Arvioinnin osia ovat taloudellisten, sosiaalisten, terveydellisten ja ympäristövaikutusten arviot. Kunkin ympäristöpolitiikan aihealueen valmistelun osana on myös tarkasteltu aiheisiin liittyviä kansainvälisiä ja kansallisia tavoitteita ja sitoumuksia.

ILMASTONSUOJELU

Pitkä aikaväli

- Helsinki tavoittelee hiilineutraalia tulevaisuutta vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteen toteutumista seurataan säännöllisellä raportoinnilla määräväleihin, jolloin toimenpideohjelmaan voidaan tehdä tarvittavat muutokset.
- Helsinki on eturivin toimija energiatehokkuudessa, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja siihen sopeutumisessa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti.

Keskipitkä aikaväli

- Kasvihuonekaasupäästöt (kulutusperäiset) ovat alentuneet vähintään 20 % vuoteen 2020 mennessä energiatehokkuuden parantamisen ja elinkaareltaan vähäpäästöiseen energiantuotantoon siirtymisen myötä (vertailuvuosi 1990). Selvitetään edellytykset päästötavoitteen nostamiseksi 30 %:iin.
- Uusiutuvan energian osuus on vähintään 20 % vuonna 2020
- Energiatehokkuus on parantunut vähintään 20 % vuoteen 2020 (mittarina asukaskohtainen energiankulutus, vertailuvuosi 2005)
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen integroidaan kaikkien hallintokuntien toimintaan riskien minimoimiseksi. Ilmastonmuutoksen vaikutuksista ja keinoista siihen varautumiseksi viestitään kuntalaisille ja yrityksille.

ILMANSUOJELU

Pitkä aikaväli

- Liikenteen pakokaasut eivät heikennä ilmanlaatua (teliikenne on lähes päästötöntä)
- Hengitettävien hiukkasten (PM10) vuorokausiraja-arvotason ylittävien vuorokausien lukumäärä on vähintään puolittunut nykyisestä sallitusta tasosta (35 kpl/v) ollen alle 18 kpl/v. Selkeästi kaukokulkeuman vuoksi aiheutuneita ylityksiä ei oteta huomioon.
- Uusiutuvan energian kuljetus ja käyttö eivät heikennä ilmanlaatua (biopolttoaineet, biomassa ja pienpoltto)

Keskipitkä aikaväli

- Ilmanlaadun raja-arvoja ei ole ylitetty vuoden 2015 jälkeen. Ilman epäpuhtauksien pitoisuudet (ml. pienhiukkasten) ovat tämän jälkeen edelleen alentuneet.
- Ilmanlaadun tavoitearvoja sekä kansallisia ohjearvoja ei ylitetä

MELUNTORJUNTA

Pitkä aikaväli

- Ympäristömelun ohjearvoja ei ylitetä. Ihmiset eivät altistu pitkäaikaiselle, erityisesti liikenteen aiheuttamalle voimakkaalle melulle, jolla on haitallinen vaikutus terveyteen.

Keskipitkä aikaväli

- Melulle altistuminen on vähentynyt siten, että vuoteen 2020 mennessä päiväajan keskiäänitason yli 55 dB melualueilla asuvien määrä on vähintään 20 % pienempi kuin vuonna 2003 (vanhat asuinalueet; ei uusia melulle altistuvia asukkaita)
- Erityisesti voimakkaalle melulle altistuminen on vähentynyt siten, että vuonna 2020 ei ole yli 70 dB päiväajan ja yli 65 dB yöajan keskiäänitasolle altistuvia asukkaita (vanhat asuinalueet)
- Herkimpien väestöryhmien toimipisteiden mm. päiväkotien, leikkipuistojen, koulujen ja vanhainkotien leikki- ja oleskelualueilla alitetaan päiväajan keskiäänitaso 60 dB (vanhat toimipisteet)

VESIENSUOJELU

Pitkä aikaväli

- Helsingin oma ravinnekuormitus vesistöihin on vähentynyt entisestään ja ravinteiden hyötykäyttö tehostunut
- Sekaviemäriverkoston ylivuotojen määrä on puolittunut nykytasosta
- Öljyntorjunta estää öljyn pääsyn asuilla rannoille useimmissa olosuhteissa

Keskipitkä aikaväli, ITÄMEREN SUOJELU

- Helsingin edustan meriympäristö on hyvässä tilassa EU:n meristrategiadirektiivin mukaisesti vuoteen 2020 mennessä
- Helsingin edustan rannikkovesimuodostumien hyvä tila saavutetaan vesienhoitosuunnitelman mukaisilla lisätoimenpiteillä 2027 mennessä
- Helsingin oman öljyntorjunnan vaikuttavuus asuilla rannoille pääsevän öljyn määrään ja laajuuteen on merkittävä

useimmissa luonnon olosuhteissa. Helsingin Itämeren saaristoon antama öljyntorjunta-apu on huomattavan tehokasta

Keskipitkä aikaväli, HELSINGIN PINTAVESIEN SUOJELU

- Helsingin keskeisiin virkistysaariin on rakennettu keskitetty vesihuolto
- Sekaviemäriverkoston ylivuotojen määrä on vähentynyt 20 % nykytasosta
- Öljyntorjunta estää vahingon leviämistä ja öljyn kerääminen veden pinnalta sekä rantojen suojeleminen on tehokasta. Rantojen puhdistustoimintaan on riittävästi kaupungin omia koulutettuja joukkoja.

LUONNON JA MAAPERÄN SUOJELU

Pitkä aikaväli, LUONTO

- Helsingin monimuotoinen kaupunkiluonto on säilynyt erityispiirteineen osana eheytyntä kaupunkirakennetta

Keskipitkä aikaväli, LUONTO

- Turvataan kattavan viherverkoston ekologinen toimivuus osana seudullista kokonaisuutta
- Säilytetään vakiintuneet luontotyytit ja eliölajit hoitamalla ja ennallistamalla niitä tarvittaessa
- Säilytetään metsien ja soiden luonnolliset rakennepiirteet
- Turvataan kulttuuriympäristöjen luonnon monimuotoisuus kunnostamalla ja hoitamalla niitä pitkäjänteisesti
- Kompensoidaan viheralueiksi kaavoitetuille alueille rakentaminen kaavoituksen ja viheraluesuunnittelun yhteydessä esimerkiksi parantamalla viheralueiden toiminnallisuutta ja ekologista laatua, ennallistamalla luontokohteita tai luomalla uusia lähiviherympäristöjä

Pitkä aikaväli, MAAPERÄ

- Kaupungin alueella oleva pilaantunut maaperä on kunnostettu viimeistään rakentamisen yhteydessä siten, ettei siitä jatkossakaan ole haittaa terveydelle tai ympäristölle

Keskipitkä aikaväli, MAAPERÄ

- Kunnostetaan kaupungin alueella olevat vanhat kaatopaikat
- Turvataan maaperän luontaiset ominaisuudet ja toiminnot (biologiset, kemialliset ja fysikaaliset) viheralueilla
- Merkittävien geologisten kohteiden säilyminen on turvattu

HANKINNAT, JÄTTEET JA MATERIAALITEHOKKUUS

Pitkä aikaväli

- Kaupungin toimintojen materiaali- ja ekotehokkuus on selvästi parantunut ja ne otetaan huomioon kaikissa investoinneissa, hankinnoissa ja merkittävissä hankkeissa

Keskipitkä aikaväli, HANKINNAT

- 50 % kaupungin hankintaprosesseista sisältää ympäristökriteerejä vuoteen 2015 mennessä
- 100 % kaupungin hankintaprosesseista sisältää ympäristökriteerejä 2020 mennessä (ympäristökriteerit voivat olla joko ehdottomia vaatimuksia tai vertailuperusteita)
- Kaikki hallintokunnat ja tytäryhteisöt koulutetaan kestävien hankintojen tekemiseen

Keskipitkä aikaväli, JÄTTEET

- Kaupunkiorganisaation tuottaman yhdyskuntajätteen määrä vakiintuu vuoden 2013 tasolle ja jätemäärä /työntekijä on laskenut 10 % vuoteen 2020 mennessä
- Kaupunkiorganisaation tuottaman yhdyskuntajätteen materiaalihyötykäyttöaste on noussut 10 prosenttiyksiköllä vuoteen 2020 mennessä
- Kaupungin alueella syntyvän yhdyskuntajätteen määrä vakiintuu vuoden 2013 tasolle ja jätemäärä /asukas on laskenut 10 % vuoteen 2020 mennessä
- Rakentamiseen tarvittavien maamassojen, ylijäämämaiden ja pilaantuneiden maiden logistiikka on järjestetty taloudellisesti ja ekotehokkaasti

YMPÄRISTÖTIETOISUUS JA -VASTUULLISUUS

Pitkä aikaväli

- Helsingin kaupungin henkilöstön ja asukkaiden ympäristötietoisuus on Euroopan pääkaupunkien kolmen parhaan joukossa
- Kaupunkilaiset ja kaupungin työntekijät ovat sitoutuneita ympäristöpolitiikan tavoitteisiin

Keskipitkä aikaväli

- Helsinki on ympäristökasvatuksen edelläkävijä
- Jokaisella työyhteisöllä on koulutettu ekotukihenkilö

- Helsingiläisten kestäväää elämäntapaa tukeva palvelutarjonta tekee ympäristövalinnoista helppoja
- Kaupungin työntekijät ovat tietoisia ympäristövastuullisista toimintatavoista ja ottavat ne huomioon työssään
- Päättäjien hyvä ympäristötietoisuus mahdollistaa ympäristövastuullisten päätösten tekemisen

YMPÄRISTÖJOHTAMINEN JA KUMPPANUUDET

Keskipitkä aikaväli, YMPÄRISTÖJOHTAMINEN

- Liikelaitoksilla on käytössä todennettu ympäristöjärjestelmä
- Virastot ja tytäryhteisöt sisällyttävät ympäristöjohtamisen toimintaansa noudattaen kevennettyjen ympäristöjärjestelmien periaatteita
- Ympäristöjohtaminen otetaan osaksi virastojen ja liikelaitosten tulospalkkiojärjestelmää ja muita palkitsemisen muotoja

Keskipitkä aikaväli, KUMPPANUUDET

- Kaupunki hakee aktiivisesti kumppanuuksia ja verkostoituu yritysten ja muiden sidosryhmien kanssa ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi tukien samalla kaupungin elinkeinostrategian toteutumista
- Ekokompassi-järjestelmä on tunnettu väline pk-yritysten ympäristöhallinnan parantamiseksi ja se on kaikkien pääkaupunkiseudun pk-yritysten saatavilla
- Itämerihaasteen on vastaanottanut 300 toimijaa, joita kaupunki tukee laadukkaiden ja Itämeren suojelua tehostavien toimenpideohjelmien toteuttamiseksi
- Kaikille kaupungissa järjestettävälle suurtapahtumille laaditaan ympäristöohjelma tai -suunnitelma

Seuranta

Ympäristöpolitiikan seurannan keskeinen väline on kaupungin vuosittainen ympäristöraportointi. Osana kaupunginvaltuustolle esiteltävää raporttia tullaan lyhyesti selostamaan, mitä kaupunki on toimintavuoden aikana tehnyt ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteuttamiseksi.

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Erja Saarinen, apulaiskaupunginsihteeri, puhelin: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi
Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: 310 31606

17.09.2012

Ryj/1

markus.lukin(a)hel.fi
Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistaminen_Ympäristöpolitiikan työryhmän ehdotus_4.6.2012
- 2 Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan päivittämisen taustamuistio_28.6.2012

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 10.09.2012 § 962

Pöydälle 10.09.2012

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

20.02.2012 Palautettiin

13.02.2012 Pöydälle

Esittelijä

apulaiskaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Erja Saarinen, apulaiskaupunginsihteerä, puhelin: 310 36102
erja.saarinen(a)hel.fi
Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: 310 31606
markus.lukin(a)hel.fi
Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi

Kiinteistölautakunta 03.05.2012 § 262

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle ympäristöpolitiikan tavoitteista seuraavan lausunnon:

Yleistä

Ympäristöpolitiikan tarkistaminen ja uusien tavoitteiden määrittäminen on tärkeää ja ajankohtaista. Vuonna 1999 kaupunginvaltuuston

ensimmäisen kerran hyväksymän ympäristöpolitiikan tavoitteita tarkistettiin viimeksi vuonna 2005.

Uuden ympäristöpolitiikan tavoitteet poikkeavat paljon vanhoista, jotka olivat laajoja poliittisia linjauksia. Nyt ehdotetut tavoitteet ovat osaltaan hyvinkin yksityiskohtaisia ja vastaavat erilaisten ympäristöön liittyvien ohjelmien toimenpiteitä. Tavoitteiden aiheuttamia kustannuksia ei ole pystytty määrittelemään riittävän tarkasti. Liian haasteellisista ja paljon kustannuksia aiheuttavista tavoitteista tulee helposti toiveita, jotka eivät koskaan toteudu.

Tavoitteisiin liittyvän taustamuistion mukaan suuri osa esitetyistä tavoitteista on jo päätetty erilaisissa ympäristöohjelmissa ja muissa kaupungin tekemissä päätöksissä. Voidaankin harkita, onko kaupungin syytä esittää ympäristöpoliittisissa linjauksissa omien jo päätettyjen ohjelmien toimenpiteitä tavoitteiksi. Tavoitteenahan voisi olla tällöin, että noudatetaan jo tehtyjä päätöksiä ja ohjelmia. Samojen asioiden päättämisen useaan kertaan vie uskottavuutta ympäristönsuojelulta, ja useiden eri ohjelmien ja nyt vielä samoja asioita sisältävän ympäristöpolitiikan seuranta on turhauttavaa.

Osa tavoitteista on sellaisia, että niiden toteutuminen on erittäin epävarmaa, esimerkiksi melulle altistumisen vähentyminen kahdeksassa vuodessa, ja osa taas on sellaisia, jotka toteutuvat joka tapauksessa kuten maaperän puhdistamiseen liittyvä tavoite.

Ympäristöpolitiikalla tulisi luoda laajemmat linjaukset kaupungin toiminnan avuksi, ja virastojen ja laitosten määrittää tarvittavat ympäristöpolitiikan tavoitteiden mukaiset toimenpiteet toimintaansa varten. Samalla organisaation olisi mahdollista selvittää tavoitteista aiheutuvat kustannukset ja määrärahatarpeet.

Ympäristöpolitiikan tavoitteet on jaettu pitkään ja keskipitkään aikaväliin. Pitkällä aikavälillä tarkoitetaan ajanjaksoa nykyhetkestä vuoteen 2050. Nämä tavoitteet eivät saisi olla liian yksityiskohtaisia vaan kohtuullisen yleisiä, koska vajaassa neljässäkympnessä vuodessa koko ympäristönsuojelu ja siihen liittyvät mittauskeinot ym. muuttuvat varmasti.

Kaupungin ympäristöpolitiikkaa tehdään asukkaita varten. Sen vuoksi kaikkien tavoitteiden tulisi olla sellaisia, että asukkaat voivat ne ymmärtää olematta ympäristönsuojelun asiantuntijoita. Myös asukkaiden ja yritysten osallistuminen useisiin toimenpiteiden toteuttamisiin on tavoitteiden toteutumisen kannalta merkittävää ja myös erittäin vaativaa. Tulisikin selvittää, mitä kyseisiltä tahoilta vaaditaan ja kuinka ne saadaan motivoitua sitoutumaan toimenpiteisiin. Erilaisten ihmisten motivointi vaatii suunnitelmallista tiedottamista ja kouluttamista, ja niitä varten on myös varattava määrärahoja.

17.09.2012

Ryj/1

Ilmastonsuojelu

Ilmastonsuojelun merkitys on pitkällä aikavälillä erittäin suuri. Kaikki virastot ja laitokset joutuvat miettimään talousarvionsa puitteissa toimintansa vaikutuksia ilmastoon ja sopeutumista ilmastomuutokseen.

Ilmastonsuojelun tavoitteet perustuvat jo tehtyihin päätöksiin tai lainsäädäntöön.

Ilmansuojelu

Ilmansuojelun tavoitteiden toteutuminen riippuu merkittävästi liikenteestä. Julkisen liikenteen houkuttelevuuden lisääminen on tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi ja sen toimintaedellytyksiä on kehitettävä jatkossakin, vaikkakin se kustannusvaikutusten vuoksi on vaikeaa. Liikkumistarvetta voidaan vähentää ja julkisen ja joukkoliikenteen osuutta kasvattaa maankäyttöä tiivistävällä kaupunkisuunnittelu- ja tonttipolitiikalla. Yhtenä maankäyttöön liittyvänä tavoitteena voisi olla yksityisen ja julkisen palveluverkon sekä toimitilojen keskittäminen raideverkoston läheisyyteen ja aluekeskuksiin.

Tavoite, jonka mukaan ilman laadun raja-arvoja ei ylitetä vuoden 2015 jälkeen, ei taustamuistion tietojen perusteella voi toteutua vilkkaasti liikennöidyillä kaduilla eikä myöskään kaukokulkeutumisen huippujen vuoksi.

Ympäristömelu

Ympäristömelun keskipitkän aikavälin tavoitteiden toteutuminen on erityisen vaativaa. Kahdeksassa vuodessa on erittäin vaikeaa vähentää 20 prosenttia melulle altistuvista asukkaista vanhoilla asuinalueilla. Useat esitetyt toimenpiteet ovat sellaisia, että kaupunki ei voi vaikuttaa niiden toteutumiseen. Esimerkiksi valtio rahoittaa melusteitä vilkkaasti liikennöityjen väylien varsille omien aikataulujensa mukaan. On tärkeää, että jo olemassa olevia vähämeluisia alueita suojellaan.

On myös huomattava, että tavoitteiden tulee olla sellaisia, että ympäristönsuojelullisesti tärkeä täydennysrakentaminen on mahdollista. Oikein kohdennetulla täydentämisrakentamisella voidaan myös vähentää liikenne- ja erityisesti yksityisautoilun tarvetta, mikä osaltaan voi edistää ympäristömelun vähentymistavoitteisiin pääsemistä.

Vesiensuojelu

Vesiensuojelun tavoitteet ovat pääosin Itämeri-haasteen hyväksytyt toimenpiteet, joita on konkretisoitu ympäristöpolitiikan tavoitteiksi.

Luonnon- ja maaperänsuojelu

Luonnonsuojelun tavoitteet eivät saa olla ristiriitaisia täydennysrakentamisen tavoitteiden kanssa. Jotta ilmastoa, ilmansuojelua ja melua koskevat ympäristöpolitiikan tavoitteet voidaan pyrkiä toteuttamaan, tulee rakentamista tiivistää asukkaiden liikkumistarpeen vähentämiseksi ja energiatehokkuuden lisäämisen vuoksi. Täydennysrakentamisen avulla voidaan myös vähentää paineita viheralueille rakentamiselle.

Tavoitteena on esitetty myös viheralueille rakentamisen kompensointia jossain läheisessä kohteessa. Kyseisen tavoitteen kustannuksia ei ole voitu määrittää, koska menettelyä ei ole vielä tarkemmin suunniteltu. Kyseinen tavoite on siten vielä liian suunnittelematon ja sen kustannus- ja maankäytölliset vaikutukset saattavat olla arvaamattomia. Viheralueiden riittävyys tuleekin varmistaa jo kaavoituksessa ja muussa tapauksessa rahoittaa kyseiset toimenpiteet erillisillä määrärahoilla.

Östersundomin alueen rakentaminen tiiviinä ja raideliikenteeseen tukeutuvana asuinalueena on merkittävä hanke Suomessa, minkä lisäksi alueella on tärkeitä luonnonsuojelullisia arvoja. Alueen suunnittelussa rakentamistavoitteiden sopeuttaminen alueen luonnonsuojelutarpeisiin on ensiarvoisen tärkeää.

Pitkän aikavälin tavoitteena on, että pilaantunut maaperä on käsitelty siten, ettei siitä ole haittaa terveydelle tai ympäristölle. Tavoite on sikäli helppo saavuttaa, ettei Helsingissä ole tiedossa sellaisia kunnostuskohteita, joista aiheutuisi nykyisellään terveys- tai ympäristöhaittoja, ja maaperä kunnostetaan nykyisinkin aina rakentamisen yhteydessä. Tällainen itsestään toteutuva tavoite tulisi poistaa.

Hankinnat, jätteet ja materiaalitehokkuus

Tavoitteet kaupunkiorganisaation tuottaman yhdyskuntajätteen määrän vähentämiseksi ovat järkeviä sekä taloudellisesti että ympäristönsuojelullisesti. Tosin kyseisen jätteen määrä ei liene kokonaisuudessaan selvillä vertailuvuodeksi ehdotettuna vuonna 2011. Ensimmäinen tavoite voisi olla kattava jätemäärien rekisteröinti virastoissa ja laitoksissa.

Jätteiden keskipitkän aikavälin tavoitteena on kaupungille asettavien tavoitteiden lisäksi alueen jätemäärän pienentymistä koskeva tavoite. Kyseiseen tavoitteeseen kaupunki voi vaikuttaa pääosin vain tiedottamalla ja motivoimalla asukkaita ja yrityksiä. Tosin teknisin keinoin voidaan tulevaisuudessa lisätä asukkaiden tietoa omasta jätteiden tuottamisestaan. Esimerkiksi jätteiden putkikeräysjärjestelmässä on mahdollista laskuttaa asukkaita heidän

tuottamansa jätemäärän mukaan. Tämä voi vaikuttaa vähentävästi jätemääriin, kuten huoneistokohtainen vedenmittaus on vaikuttanut veden käyttöön.

Kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistamisen työryhmän ehdotus ja taustamuistio ovat liitteinä.

Käsittely

03.05.2012 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Tuuttila Juhani: Muutan esitystäni seuraavasti:

Lausuntoehdotuksen 11. kappale muutetaan ensimmäistä virkettä lukuun ottamatta kuulumaan seuraavasti: Julkisen liikenteen houkuttelevuuden lisääminen on tärkeää tavoitteiden saavuttamiseksi ja sen toimintaedellytyksiä on kehitettävä jatkossakin, vaikkakin se kustannusvaikutusten vuoksi on vaikeaa. Liikkumistarvetta voidaan vähentää ja julkisen ja joukkoliikenteen osuutta kasvattaa maankäyttöä tiivistävällä kaupunkisuunnittelu- ja tonttipolitiikalla. Yhtenä maankäyttöön liittyvänä tavoitteena voisi olla yksityisen ja julkisen palveluverkon sekä toimitilojen keskittäminen raideverkoston läheisyyteen ja aluekeskuksiin.

Lausuntoehdotuksen 13. kappale poistetaan.

Lausuntoehdotuksen 15. kappaleeseen lisätään uusi viimeinen virke.

Vastaehdotus:

Tuomas Viskari: Esitän seuraavan vastaehdotuksen:

Lausuntoehdotuksen 10. kappale poistetaan.

Kannattajat: Tuula Paalimäki

Vastaehdotus:

Tuomas Viskari: Esitän seuraavan vastaehdotuksen:

Lausuntoehdotuksen 14. kappaleen viimeinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: Esimerkiksi valtio rahoittaa melusteitä vilkkaasti liikennöityjen väylien varsille omien aikataulujensa mukaan.

Kannattajat: Tuula Paalimäki

Vastaehdotus:

Tuomas Viskari: Esitän seuraavan vastaehdotuksen:

Lausuntoehdotuksen 19. kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti: Östersundomin alueen rakentaminen tiiviinä ja raideliikenteeseen tukeutuvana asuinalueena on merkittävä hanke Suomessa, minkä lisäksi alueella on tärkeitä luonnonsuojelullisia arvoja. Alueen

17.09.2012

Ryj/1

suunnittelussa rakentamistavoitteiden sopeuttaminen alueen luonnonsuojelutarpeisiin on ensiarvoisen tärkeää.

Kannattajat: Tuula Paalimäki

Vastaehdotus:

Kirsi Pihlaja: Esitän seuraavan vastaehdotuksen:

Lausuntoehdotuksen 14. kappaleeseen lisätään uusi seuraavansisältöinen viimeinen virke: On tärkeää, että jo olemassa olevia vähämeluisia alueita suojellaan.

Kannattajat: Tuomas Viskari

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lausuntoehdotuksen 10. kappale poistetaan.

Jaa-äänet: 3

Olli Saarinen, Nina Suomalainen, Tuomo Valve

Ei-äänet: 6

Jyrki Lohi, Sole Molander, Tuula Paalimäki, Kirsi Pihlaja, Kermen Soitu, Tuomas Viskari

Tyhjä: 0

Poissa: 0

2 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lausuntoehdotuksen 14. kappaleen viimeinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: Esimerkiksi valtio rahoittaa melusteita vilkkaasti liikennöityjen väylien varsille omien aikataulujensa mukaan.

Jaa-äänet: 4

Olli Saarinen, Kermen Soitu, Nina Suomalainen, Tuomo Valve

Ei-äänet: 5

Jyrki Lohi, Sole Molander, Tuula Paalimäki, Kirsi Pihlaja, Tuomas Viskari

Tyhjä: 0

17.09.2012

Ryj/1

Poissa: 0

3 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lausuntoehdotuksen 19. kappale muutetaan kuulumaan seuraavasti: Östersundomin alueen rakentaminen tiiviinä ja raideliikenteeseen tukeutuvana asuinalueena on merkittävä hanke Suomessa, minkä lisäksi alueella on tärkeitä luonnonsuojelullisia arvoja. Alueen suunnittelussa rakentamistavoitteiden sopeuttaminen alueen luonnonsuojelutarpeisiin on ensiarvoisen tärkeää.

Jaa-äännet: 3

Jyrki Lohi, Olli Saarinen, Tuomo Valve

Ei-äännet: 6

Sole Molander, Tuula Paalimäki, Kirsi Pihlaja, Kermen Soitu, Nina Suomalainen, Tuomas Viskari

Tyhjä: 0

Poissa: 0

4 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Lausuntoehdotuksen 14. kappaleeseen lisätään uusi seuraavansisältöinen viimeinen virke: On tärkeää, että jo olemassa olevia vähämeluisia alueita suojellaan.

Jaa-äännet: 4

Sole Molander, Olli Saarinen, Kermen Soitu, Tuomo Valve

Ei-äännet: 5

Jyrki Lohi, Tuula Paalimäki, Kirsi Pihlaja, Nina Suomalainen, Tuomas Viskari

Tyhjä: 0

Poissa: 0

19.04.2012 Pöydälle

Esittelijä

osastopäällikkö

17.09.2012

Juhani Tuuttila

Lisätiedot

Katarina Kurenlahti, toimistopäällikkö, puhelin: 310 36415
katarina.kurenlahti(a)hel.fi

Liikennelaitos-liikelaitoksen johtokunta (HKL) 03.05.2012 § 86

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Liikennelaitos –liikelaitoksen johtokunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Ympäristöpolitiikan työryhmän ehdotuksen mukainen ympäristöpolitiikan tavoitteiden jakaminen pitkään ja keskipitkään aikaväliin on hyvä ratkaisu.

HKL katsoo, että kaupungin tulee sopivalla menettelyllä myös määritellä lyhyen aikajänteen ympäristöpoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet liittyen esimerkiksi kaupungin strategiatyöhön ja sen täytäntöönpanoon niin, että kaikki kaupungin virastot ja laitokset tulevat kattavasti kuulluksi tässä prosessissa.

Vuositasolla kaupungin ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteutumista edistävät toimenpiteet tulee määritellä selkeästi ja käytännönläheisesti talousarviossa.

Ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteutuminen edellyttää jatkuvasti päivitettävää toimenpideohjelmaa. Toimenpideohjelma mainitaan lausunnolla olevassa ehdotuksessa lyhyesti vain ilmastonsuojelukohdassa. Ympäristöpolitiikan seurannan ja tavoitteiden toteutumisen kannalta on kuitenkin välttämätöntä, että ympäristöpoliittisten tavoitteiden toteutumista tukeva toimenpideohjelma kattaa kaikki ympäristöpolitiikan osa-alueet niin, että käydään toimenpiteet ja niiden, aikataulut, vastuuttaminen sekä tarvittavat mittarit seuranta varten.

HKL:n perustehtävä on tuottaa ympäristöystävällisiä ja laadukkaita raideliikennepalveluita, vastata Helsingin raideliikenneinfrastruktura ja edistää yhteistyökumppaneidensa kanssa Helsingin seudun liikenteen toimivuutta, elinvoimaa ja viihtyisyyttä. Mm. ilmastomuutoksen vaikutusten vähentämisessä on liikenteen osalta Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla keskeinen ratkaisu toteutuminen vahvasti yhä edelleen kehittyvään raideliikenneverkkoon.

HKL painottaa, että kaupunki- ja yhdyskuntasuunnittelussa on erittäin tärkeää ottaa huomioon joukkoliikennetarpeet ja muun liikkumisen

tarpeet jo kaupunki- ja asuinaluesuunnittelun alkuvaiheessa. Tämän vuoksi HKL esittää, että ympäristöpolitiikassa tulee jatkuvasti tarpeita käsiteltäessä ottaa kantaa joukkoliikenteen edellytyksiin ja kehittämiseen esimerkiksi ottamalla raporttiin oma jakso joukkoliikenteestä, jossa selvitetään joukkoliikenteen hyötyjä ja mahdollisuuksia ympäristöpolitiikan kannalta.

Esittelijä

hallintojohtaja
Yrjö Judström

Lisätiedot

Elina Tartia, henkilöstöpalvelupäällikkö, puhelin: 310 35110
elina.tartia(a)hel.fi

Yleisten töiden lautakunta 24.04.2012 § 208

HEL 2011-009764 T 11 00 00

HKR 2009-889

Päätös

Yleisten töiden lautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon.

Yleistä

Rakennusvirasto on antanut ympäristökeskukselle lausunnon marraskuussa 2010 Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikan luonnosvaiheessa (5.11.2010 HKR 2009-889). Kyseinen lausunto on otettu huomioon tässä lausunnossa niiden asioiden osalta, jotka ovat edelleen ajankohtaisia.

Tämän lausunnon liitteessä 1 on koonti keskeisimmistä taustamuistion päivitystarpeista.

Ilmastonsuojelu

Helsingin hiilineutraali tulevaisuus vuoteen 2050 mennessä on haastava tavoite, jossa avainasemassa ovat energiantuotannon muuttaminen vähemmän päästöjä aiheuttavaksi sekä asukkaiden ja yritysten motivointi ilmastotalkoisiin. Keskipitkän aikavälin tavoitteet ovat sen sijaan samansuuntaisia kuin ne, joihin Helsingin kaupunki on jo nyt sitoutunut. Energiatehokkuuden parantamistavoitteen osalta vertailuvuosi tulee mainita tavoitteen yhteydessä. Energiansäästöä ja kasvihuonekaasupäästöjä koskevien tavoitteiden asettamisessa tulee ottaa huomioon myös kaupungin kasvutavoitteet.

Ilmastonmuutoksen ehkäisyssä kaupungin energiatehokkuuteen ja energiansäästöön tähtäävä työ on edennyt tavoitteenasettelusta. Muun muassa Kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) toimintasuunnitelman ja Covenant of Mayorsin Sustainable Energy Action Planin toimenpiteitä toteutetaan parhaillaan. Lisäksi vuonna 2011 valmistui myös kaupunginjohtajan asettaman työryhmän raportti Parhaat Energiatehokkuuden Käytännöt.

Rakentamisessa pitkät massojen kuljetusmatkat lisäävät huomattavasti energiankulutusta. Kaupungin on määrätietoisesti parannettava massatalouden hallintaa jo kaavoituksesta lähtien.

Ilmastonmuutokseen sopeutumista koskeva tavoite tulee konkretisoida. Sopeutumisessa tulee huomioida muun muassa riskien minimoiminen ja niihin varautuminen sekä tapahtuneiden vaurioiden korjaaminen. Rakennusviraston nykyisten määrärahojen puitteissa ilmastonmuutoksen sopeutumisen toimet ovat rajallisia.

Ilmansuojelu

Pitkän aikavälin tavoitteen mukaan liikenteen pakokaasut eivät heikennä ilmanlaatua. Kaupungin mahdollisuudet vaikuttaa ajoneuvoteollisuuteen ja kuluttajien päätöksentekoon ovat rajalliset. Kaupunki voi vaikuttaa mm. liikennesuunnittelulla, joukkoliikenteen houkuttelevuuden lisäämisellä, kaupungin omien ajoneuvojen päästörajoituksilla, vähäpäästöisten ajoneuvojen suosimisella esim. pysäköinnissä sekä pyöräilyn ja jalankulun edistämällä.

Ilmansuojelun tavoitteet ovat rakennusviraston toiminnan kehittämisessä tärkeitä. Hengitettäviin hiukkasiin (PM10) sisältyy kaikki pienemmät hiukkaset, myös alle PM2,5 kokoa olevat pienhiukkaset, jotka ovat suureksi osaksi kaukokulkeumaa. Pitkän aikavälin PM10 puolittumistavoitteeseen tulisi tarkentaa koskeeko tavoite vain ns. katupölyhiukkasia, joiden lähde on katutyöt/ katurakentaminen tai muu rakentaminen ja kadun hoidossa käytettävät materiaalit. Vuorokausiraja-arvon ylityspäivien lukumäärän vähentämisen lisäksi tavoitteeksi olisi ensisijaisen tärkeää asettaa ylityspiikkien suuruuden vähentäminen nykyisestä tasosta.

Hengitettävien hiukkasten vuorokausiraja-arvon ylitysmäärien tiukentaminen ympäristöpolitiikan tavoitteen mukaisesti on erittäin haasteellista nykyisessä taloustilanteessa. Haasteena on kantakaupunki ja erityisesti sen katukuilut. Kantakaupungissa katujen puhtaanapitovastuu kuuluu pääasiassa kiinteistönomistajille. Nykyisessä tilanteessa kaupungin ohjauksen keinot eivät ole riittävät. Rakennusviraston arvion mukaan katupölyn määrää voidaan todennäköisesti vähentää, jos kantakaupungin katujen kaikki hoitovastuut olisivat yhdellä vastuutaholla.

Tehokas katupölyn vähentämiskeino olisi nastarenkaiden osuuden vähentäminen, jonka on todettu vähentävän hengitettävien pienhiukkasten muodostumista. Muita katupölyn vähentämiskeinoja ovat hiekoituksen vähentäminen ja katujen suolauksen lisääminen, mutta suolaus aiheuttaa muita ympäristöhaittoja. Liukkaudentorjuntaan kehitetyt ympäristöystävälliset kemikaalit maksavat noin 10 kertaa enemmän kuin nykyiset menetelmät.

Hengitettävien hiukkasten raja-arvojen ylityksiin vaikuttavat myös erilaiset työmaat. Rakennusvirasto on kehittänyt työmaista aiheutuvien haittojen hallintaa parantavia työmenetelmiä, mutta pitkän aikavälin hengitettävien hiukkasten (PM10) puoliintumistavoite on epärealistinen.

Sähköautojen käyttöönottoa Helsingissä tulee tarkastella ympäristöpolitiikassa tai sen taustamuistiossa nykyistä kokonaisvaltaisemmin. Latauspalvelujen 1. vaiheen yleissuunnitelma on valmisteilla. Tulevaisuudessa sähköautojen yleistyminen asettaa suuret vaatimukset latausverkoston laajuudelle, latauspisteiden sijoittelulle ja latauspalvelun järjestämiselle Helsingissä.

Meluntorjunta

Meluntorjunnan tavoitteissa on kiinnitetty huomio oikeisiin kokonaisuuksiin ja tavoitteet ovat valtioneuvoston periaatepäätöksen 2006 mukaisia. Kuitenkin tavoitteiden saavuttaminen kaupungin omin toimin on erittäin haasteellista, osittain jopa epärealistista.

Meluntorjunnan tarve on suurin Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ylläpitovastuulla olevien suurten väylien varrella. Uudenmaan ELY-keskuksen meluntorjuntaan käyttämät määrärahat ovat viime vuosina olleet täysin riittämättömiä meluntorjuntatavoitteiden saavuttamiseksi. Tavoitteiden saavuttamiseksi tulisi meluntorjunnan rahoitusta lisätä sekä valtion että kaupunginkin toimesta.

Pitkällä aikavälillä meluntorjunnan keinovalikoimaa on laajennettava melusteitä tehokkaampiin toimiin. Nastarenkaiden osuuden vähentäminen mahdollistaisi nykyisiä asfalttipäällysteitä hienorakeisempien ja hiljaisempien päällysteiden käytön merkittävän lisäämisen.

Sekä maankäytön suunnittelulla, että liikennesuunnittelulla on mahdollista poistaa nykyisiä meluongelmia ja etenkin ennaltaehkäistä uusien syntymistä. Kasvavat liikennemäärät ja tiivistyvä kaupunkirakenne ovat tähän asti jatkuvasti lisänneet pääväylien melualueilla asuvien ihmisten määrää.

Melun raja-arvojen ylityksiin vaikuttavat myös erilaiset työmaat. Työmaista aiheutuvien kokonaishaittojen vähentäminen voi edellyttää lyhytaikaista melutason nousua työmaan vaikutusalueella.

Keskipitkän aikavälin tavoitteeksi asetettu 60 dB keskiäänitason alittuminen herkimpien väestöryhmien toimipisteissä, erityisesti kantakaupungin leikkipuistoissa ja puistoissa sijaitsevien päiväkotien ulkoilualueilla, lienee epärealistista ilman nykyisen ajoneuvoliikenteen huomattavaa rajoittamista.

Hankinnat, jätteet, materiaalitehokkuus

Rakennusviraston toiminnassa hankinnoilla on merkittävä rooli. Rakentamisen ja ylläpidon hankintojen ympäristövaikutukset ovat kauaskantoisimpia. Tästä syystä ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen nykyistä paremmin on tärkeää näissä hankintaprosesseissa.

Hankintalainsäädännössä asetetaan edellytyksiä ympäristönäkökohtien huomioon ottamiseksi hankintaprosessissa. Ympäristökriteerit on suhteutettava ja niiden on liityttävä kulloinkin kyseessä olevaan hankinnan kohteeseen.

Ympäristönäkökohtien huomioimisessa hankinnoissa etukäteissuunnittelu ja tiedon hankinta ovat välttämätön osa hankintaprosessia. Tämä vaatii riittävien resurssien varaamista hankinnan aikataulua suunniteltaessa. Tällä hetkellä hankintojen ympäristökriteerien huomioimista hankaloittaa oikeiden ja merkityksellisten painotusten löytäminen ja vertailu. Tästä syystä tietotaidon lisäämisellä palveluhankintojen ympäristösisällöstä on suuri merkitys.

Euroopan komissio valmistelee parhaillaan ehdotusta uudeksi hankintadirektiiviksi, jossa ympäristönsuojelu, energiatehokkuuden lisääminen ja ilmastonmuutoksen torjuminen saisivat nykyistä suuremman painoarvon hankinnoissa.

Materiaalitehokkuus on ympäristöpolitiikassa sisällytetty hankintojen ja jätteiden vähentämisen tavoitteisiin. Materiaali- ja ekotehokkuudessa infrarakentamisen massataloudella ja -logistiikalla on suuri merkitys, mutta se ei näy tavoitteissa.

Vesiensuojelu

Itämerihaasteen tavoitteiden mukaisesti kaupungin omistamia maisemapeltoja pyritään viljelemään esimerkillisesti. Rakennusvirasto selvittää yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa, minkälaisia ravinnekuormituksen vähentämiseen tähtääviä ehtoja voidaan asettaa palveluosaston viljelyalueita koskeviin vuokrasopimuksiin.

Keskeisten virkistysaarten saattaminen vesihuollon piiriin on vesiensuojelun ja aarten kehittämisen kannalta tarpeen. Tavoite on otettava huomioon kaupungin vesihuollon kehittämissuunnitelmassa.

Uusien projektialueiden maankäytön ja liikenneyhteyksien suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon Helsingipuiston olemassaolo ja ulottuminen merialueelle.

Hulevesien ja viheralueiden suunnitteluratkaisujen merkitys korostuu ilmastonmuutoksen myötä, kun sääolot äärevöityvät. Hulevesipiikit vaikuttavat pienvesistöihin haitallisesti. Hulevesistä ei ole suoraa mainintaa tavoitteissa.

Helsingin laajentumisen myötä vesiensuojelussa tulisi huomioida järvet, jotka sijaitsevat Östersundomin alueella (Stora dammen, Storträsk, Hälingträsk, Gumböle träsk (osin) ja Genaträsk (osin)). Niillä on oma erityisarvonsa pääkaupungin kannalta, mutta niitä ei ole mainittu työryhmän ehdotuksessa eikä sen taustamuistiossa.

Kalojen nousuesteiden poistamista koskeva tavoite on ympäristöpolitiikan muihin tavoitteisiin verrattuna yksityiskohtaisempi.

Yksi suurimpia Itämeren haasteita on kasvava öljyonnettomuusriski. Öljyntorjuntaan varautuminen merellä ja rannoilla tulee lisätä tavoitteisiin.

Taustamuistiossa mainittu laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/ 2004) käsittää myös ensimmäisten merenhoitosuunnitelmien laatimisen vuoteen 2015 mennessä. Merenhoidon suunnittelusta säädetään tarkemmin asetuksella merenhoidon järjestämisestä (980/ 2011).

Luonnon ja maaperän suojelu

Yleisten töiden lautakunta pitää luonnonsuojeluun liittyvää pitkän aikavälin tavoitetta hyvänä. Keskipitkän aikavälin tavoite on puolestaan haasteellinen. Tavoitteeksi asetut vakiintuneet luontotyypit ja eliölajit on määriteltävä tarkemmin. Kaupunkiympäristössä osa luontotyypeistä ovat muuntuneita ja intensiivinen virkistyskäyttö sekä alueiden pirstoutuminen muuttavat niitä jatkuvasti.

Kaupungin luonnonmukaisten virkistysalueiden hoidossa on otettava huomioon kaikki luonnonhoidon tavoitteet (Khs 8.2.2010 päätös) kuten turvallisuus, ulkoilu- ja virkistysarvot sekä maisema-arvot luonnon monimuotoisuusarvojen ohella. Mahdollisuudet ennallistamiseen rajoittuvat luonnon arvokohteisiin.

Metsien ja soiden luonnollisten rakennepiirteiden säilyttäminen onnistuu vain tietyillä metsäalueilla, joilla puustoa voidaan kasvattaa

eri-ikäisrakenteisena. Lahopuuta jätetään hoidettaviin metsiin, joka lisää monimuotoisuutta ja maaperän luontaisia toimintoja.

Yleisten töiden lautakunta pitää hyvänä tavoitetta, että viheralueet, joita asemakaavoitetaan, kompensoidaan.

Maaperää koskeva pitkän aikavälin tavoite pilaantuneen maaperän kunnostamisesta on jo nykyisten menettelyjen mukainen.

Tavoite maaperän luontaisten ominaisuuksien ja toimintojen turvaamisesta tulee tarkentaa kohdistuvaksi luonnonmukaisille viheralueille, ei yleisesti viheralueille.

Ympäristötietoisuus ja -vastuullisuus

Yleisten töiden lautakunta pitää ympäristötietoisuuden edistämistä tärkeänä tavoitteena. Ympäristötietoisuutta lisätään rakennusvirastossa energiasäästöneuvonnalla sekä viheralueiden tunnettuuden lisäämisellä. Myös puistokummitoiminnalla on merkittävä osallistava rooli ympäristötietoisuuden ja vapaaehtoistoiminnan edistämisessä.

Työyhteisöjen ekotukitoiminnan lisääminen ja asukkaiden kestäväää elämäntapaa tukeva palvelutarjonta mahdollistavat ympäristötietoisuuden muuttumisen teoiksi.

Rakennusvirasto tukee osaltaan asukkaiden kestäväää elämäntapaa tekemällä HSY:n kanssa tiivistä yhteistyötä toimivan kierrätyspisteverkoston määrittelyssä ja rakentamisessa.

Ympäristöjohtaminen ja kumppanuudet

Määrätietoisella ympäristöjohtamisella Helsingin kaupunki varmistaa ympäristöpolitiikan toteutumisen. Ympäristöjohtamista koskevat tavoitteet ovat osittain jo toteutuneet, joten myös tälle osuudelle tulee olla pitkän aikavälin tavoite.

Pitkällä aikavälillä kaupungin poliittinen päätöksenteko ja taloudellinen ohjaus tulisi yhdistää kiinteämmin ympäristöjohtamiseen. Kaupungin yhteinen taloudenohjausjärjestelmä tulee muovata sellaiseksi, että ympäristötilinpito on toteutettavissa helposti ja systemaattisesti. Hyvä lähtökohta on ensin sisällyttää ympäristötavoitteita muun muassa tulospalkkiojärjestelmään, kuten keskipitkän aikavälin tavoitteessa on mainittu.

Kumppanuuksien tavoitteiden asettelusta puuttuu kansainvälisen toiminnan näkökulma.

Yleisten töiden lautakunta pitää kaupungissa järjestettäville suurtapahtumille asetettua ympäristöohjelman tai -suunnitelman

laatimista koskevaa tavoitetta hyvänä, mutta vastuu niiden laatimisesta tulisi olla tapahtuman järjestäjällä.

Yhteenveto

Ympäristöpolitiikan työryhmän ehdotus sisältää kattavasti kaupungin toiminnan ympäristönäkökohdat. Yleisten töiden lautakunta pitää ympäristöpolitiikan tavoitteiden asettamista tärkeänä.

Pitkän aikavälin tavoitteet tähtäävät vuoteen 2050, joten tavoitetaso asettuu väistämättä korkealle. Yleisten töiden lautakunnan näkemyksen mukaan esitetty tavoitetaso on haasteellinen ja osin jopa epärealistinen rakennusviraston toiminnan kannalta. Tavoitteiden toteuttamista edistetään rakennusvirastossa käytössä olevien määrärahojen puitteissa. Ympäristöpolitiikan tavoitteiden määrätietoinen toteuttaminen vaatisi nykyistä enemmän määrärahoja muun muassa meluntorjuntaan, ilmastomuutokseen sopeutumiseen ja ilmansuojeluun.

Ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteutuminen edellyttää niihin sitoutumista. Ympäristöpolitiikka ei ole toimenpideohjelma vaan tavoitteille on olemassa erilaisia toteuttamiskeinoja. Tavoitteita toteuttavat toimenpiteet valmistellaan erikseen hallintokuntien normaalin toiminnan suunnittelun ja päätöksenteon sekä ympäristönsuojelun eri osa-alueiden ohjelmien valmistelun ja toteuttamisen yhteydessä. Rakennusvirastossa tämä tarkoittaa mm. tavoitteiden ottamista huomioon viraston ympäristöohjelman valmistelussa, sekä lopulta tavoitteiden ottamista osaksi hankintasopimusten ja yleisten alueiden lupien ehtoja, sekä niiden noudattamisen valvontaa.

Ympäristöpolitiikan taustamuistio tulee päivittää laadinta-ajankohdan jälkeen muuttuneiden tietojen osalta. Tällöin tavoitteiden asettelu on vahvemmalla pohjalla. Lausunnon liitteenä on koonti keskeisimmistä päivitystarpeista.

Yleisten töiden lautakunta kannattaa päivitettyjä ympäristöpolitiikan tavoitteita lausunnossa esitetyn mukaisin täydennyksin.

Käsittely

24.04.2012 Ehdotuksen mukaan

Esittelijän muutokset:

Lisätään kohtaan "Ilmansuojelu" kappaleen 11 jälkeen:

"Sähköautojen käyttöönottoa Helsingissä tulee tarkastella

ympäristöpolitiikassa tai sen taustamuistiossa nykyistä

kokonaisvaltaisemmin. Latauspalvelujen 1. vaiheen yleissuunnitelma

on valmisteilla. Tulevaisuudessa sähköautojen yleistyminen asettaa suuret vaatimukset latausverkoston laajuudelle, latauspisteiden sijoittelulle ja latauspalvelun järjestämiselle Helsingissä."

Lisätään kohtaan "Vesiensuojelu" kappaleen 24 jälkeen:
"Uusien projektialueiden maankäytön ja liikenneyhteyksien suunnittelussa ja toteutuksessa tulee ottaa huomioon Helsingipuiston olemassaolo ja ulottuminen merialueelle."

Lisätään kohtaan "Vesiensuojelu" kappaleen 25 jälkeen:
"Helsingin laajentumisen myötä vesiensuojelussa tulisi huomioida järvet, jotka sijaitsevat Östersundomin alueella (Stora dammen, Storträsk, Hältingträsk, Gumböle träsk (osin) ja Genaträsk (osin)). Niillä on oma erityisarvonsa pääkaupungin kannalta, mutta niitä ei ole mainittu työryhmän ehdotuksessa eikä sen taustamuistiossa."

Lisätään kohtaan "Vesiensuojelu" kappaleen 27 jälkeen:
"Taustamuistiossa mainittu laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (1299/ 2004) käsittää myös ensimmäisten merenhoitosuunnitelmien laatimisen vuoteen 2015 mennessä. Merenhoidon suunnittelusta säädetään tarkemmin asetuksella merenhoidon järjestämisestä (980/ 2011)."

Muutetaan kohdan "Luonnon ja maaperän suojele" kappale 31 muotoon:
"Yleisten töiden lautakunta pitää hyvänä tavoitetta, että viheralueet, joita asemakaavoitetaan, kompensoidaan."

17.04.2012 Pöydälle

Esittelijä

kaupungininsinööri
Raimo K Saarinen

Lisätiedot

Heidi Huvila, ympäristöasiantuntija, puhelin: 310 38202
heidi.huvila(a)hel.fi

Kaupunkisuunnittelulautakunta 24.04.2012 § 164

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Kaupunkisuunnittelulautakunta päätti antaa kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kokonaisvaltaisten ympäristöpoliittisten tavoitteiden asettaminen Helsingille on kannatettavaa. Ne linjaavat kaupungin strategista

kehittämistä ympäristöystävällisempään suuntaan.

Kaupunkisuunnittelun näkökulmasta on kuitenkin huomattava, että tavoitteet ovat osin ristiriitaisia. Kaikkien ympäristönäkökulmien samanaikainen ja yhteismitallinen huomiointi ei maankäyttöratkaisuissa useinkaan ole mahdollista.

Ympäristöpolitiikan tavoitteet on selvästi asetettu kunnianhimoiselle tasolle. Tämä on osa viimeaikaista kehitystä, jossa ympäristöarvojen merkitys on yhteiskunnassa korostunut. Tavoitteellisen ympäristöpolitiikan toteuttaminen on suurelta osin myös kustannuskysymys, mutta työryhmän ehdotuksen pohjalta politiikan toteuttamisen taloudellisia vaikutuksia on hyvin vaikea arvioida.

Kaupunkisuunnittelun näkökulmasta ympäristöpolitiikan tavoitteet eivät myöskään tee riittävää eroa jo rakennettujen ja vasta myöhemmin yksityiskohtaisesti suunniteltavien alueiden välillä. Kokonaan uusilla alueilla kaupunkisuunnittelun keinoin tavoitteisiin on helpompaa päästä kuin jo rakennetuilla alueilla.

Helsinkiläisen kaupunkisuunnittelun tavoitteena on jo pitkään ollut yhdyskuntarakenteen hajaantumiskehityksen hillitseminen kaupunkirakennetta tiivistämällä. Kaupunkisuunnittelun kannalta erityisesti keskipitkälle aikavälille asetettujen määrällisten tavoitteiden tavoittelu liikenneperäisten melu- ja pakokaasujen osalta tekee tiivistyvän kaupunkirakenteen edellytysten luomisesta erittäin vaikeaa. Seudullisesta näkökulmasta laajat liikenteen suojavaikotteet johtavat pitkällä aikavälillä rakenteen hajoamiseen, autoilun lisääntymiseen ja yhteisvaikutuksinaan liikenteen melu- ja pakokaasupäästöjen lisääntymiseen. Ympäristöpolitiikan linjaukset ovat tältä osin ristiriitaisia.

Niin ikään luonnon ja maaperän suojelun keskipitkän aikavälin tavoitteet on kirjattu luonnokseen kovin tarkasti, jotta yhteen sovittava suunnittelu ja päätöksenteko metsien, soiden, avo- ja rantakallioiden ja harjujen tulevasta sopivasta maankäytöstä olisi aidosti mahdollista. Kirjaimellisesti tulkittuina, ja esimerkiksi Östersundomin alueen suunnittelua voimakkaasti ohjaavina, ne estäisivät suurelta osin alueen rakentamisen kaupunkimaisen tiiviiksi ympäristöksi.

Tarkempina perusteluinaan kaupunkisuunnittelulautakunta esittää seuraavaa:

Ilmastonsuojelu

Kasvihuonekaasujen vähentämistavoitteet on esitetty kulutusperusteisesti. Kuten taustamuistiossa on todettu, päästöjen esitetynkaltaisen merkittävän vähentämisen edellytyksinä ovat nykyisen energiantuotannon oleellinen muuttaminen ja kulutuksen

vähentäminen. Keskipitkän aikavälin tavoitteena on esitetty päästöjen vähentäminen 20 % vuoteen 2020 mennessä. Pitkän aikavälin tavoitteena on hiilineutraalin kaupungin tavoite vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteet ovat yhteneväiset kansainvälisten ilmastositoumusten, kansallisten strategioiden kuin myös Helsingin kaupungin valtuustostrategiassa esitettyjen tavoitteiden sekä Helsingin energian kehitysohjelman kanssa.

Energiantuotannon ennakoitua muutostoimet on sisällytetty kasvihuonekaasujen kulutusperusteisiin päästövähennystavoitteisiin. Tästä seuraa tavoitteiden saavuttamiselle suuria ajallisia, teknisiä ja taloudellisia epävarmuuksia. Energiantuotantojärjestelmä on monin osin rakennettava uudestaan tavoitteiden saavuttamiseksi. Esimerkiksi vaihtoehtoisen polttoaineen hankintalogistiikka ja toimivat markkinat ovat pääosin vielä luomatta. Myös tuotantotekniikka ja uusia tuotantojärjestelmiä tukeva infra vaativat kehitystyötä ja yhteensovittamista maankäyttöön, mikä jo olemassa olevassa kaupunkirakenteessa on haastavaa.

Energiantuotantojärjestelmät ja se, mihin ja kuinka paljon kuluttajat energiaa käyttävät, ovat useimmiten erillisiä asioita. Kaupunkisuunnittelun keinot vaikuttaa niihin ovat usein luonteeltaan mahdollistavia, mutta myös ohjaavia.

Helsingin uuden yleiskaavan laatiminen on käynnistynyt vuoden 2012 alussa. Energia- ja ilmastoasiat ja yleiskaavaratkaisujen energia- ja ilmastovaikutukset ovat yksi selvityskohteista.

Ilmansuojelu

Ilmansuojelua koskevissa keskipitkän aikavälin tavoitteissa mainitut ilmanlaadun ohjearvot otetaan maankäytön ja liikenteen suunnittelussa huomioon. Käytännössä nykyisessä tiiviissä kaupunkirakenteessa ei keskipitkän aikavälin tavoitteita pystytä kuitenkaan laajassa mittakaavassa saavuttamaan taustamuistion mukaisilla toimenpiteillä. Tavoitteisiin pääseminen vaatisi nykyistä rajoittavampaa suhtautumista etenkin henkilöautoliikenteeseen, esimerkiksi alentamalla ajonopeuksia pääväylillä. Lisäksi ratkaisevassa roolissa on ajoneuvotekniikan kehittyminen, johon kaupunkisuunnittelulla ei ole mahdollista vaikuttaa.

Joukkoliikenteen tehostaminen, kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuksia kasvattamalla sekä liikkumisen ohjaukseen ja liikenteen hinnoitteluun kohdistuvat toimenpiteet luovat pitkällä aikavälillä parhaat edellytykset katuliikenteen päästöjen vähenemiselle. Myös tässä keskeisessä roolissa on kaupunkirakenteen tiivistäminen etenkin esikaupunkivyöhykkeellä. Kaupunkisuunnittelun pyrkimyksenä on nostaa kävely- pyöräily- ja joukkoliikennevyöhykkeiden osuutta maankäytössä. Tällaista liikkumisvyöhykkeisiin perustuvaa tarkastelua

on tehty mm. HSL:n toimesta, SYKE:n Urban Zone -tutkimushankkeen puitteissa sekä kaupunkisuunnitteluviraston oman kaavoituksen arviointi- ja seurantatyökalun (KARVI) kehitystyössä.

Osana uutta yleiskaavatyötä on tarkoitus tarkastella mm. nykyisten moottoritiemäisten alueiden maankäytön muutosten edellytyksiä. Ilmanlaatua koskevat asiat ovat yksi reunaehdoista, jotka alueiden tarkemmassa suunnittelussa tullaan ottamaan huomioon.

Ympäristömelu

Kuten taustamuistiossa on todettu, merkittävä osa helsinkiläisistä asuu jo nykyisin laskennallisilla melualueilla, joilla liikenteen aiheuttama melutaso ylittää ohjearvot. Melulle altistujien määrän arvioidaan Helsingin Yleiskaava 2002:n ja Uudenmaan maakuntakaavan perusteella edelleen lisääntyvän. Merkittävä syy altistujien määrään sekä määrän ennakoituun kasvuun on se, että melulle altistujien määrät arvioidaan kaavamaisesti ulkomelutason perusteella ilman, että arvioinnissa kiinnitetään tarkemmin huomiota tehtyihin tai tehtäviin suunnitteluratkaisuihin.

Kaupunkirakennetta tiivistettäessä joudutaan pitkän tähtäimen kaavaratkaisujen mukaan rakentamaan myös ns. melualueille, joilla ohjearvot ulkona ylitetään. Tällöin asemakaavatasoisissa suunnitteluratkaisuissa voidaan melu ottaa huomioon siten, että asuinrakennusten yhteyteen järjestetään melulta suojattuja ulko-oleskelualueita. Meluntorjunnan varmistamiseksi annetaan asemakaavoissa tarvittaessa lisäksi erillisiä määräyksiä koskien mm. rakennusten ääneneristävyyttä.

Melun kannalta keskeisen haaste koskee vanhoja asuinalueita, jotka ovat liikenteen kasvun ja/tai riittämättömän meluntorjunnan takia alttiina melulle. Melusteitä rakentamalla saavutetaan paikallisia parannuksia, joiden vaikutus kokonaisaltistujien määrään on kuitenkin varsin pieni. Ruuhkamaksuilla saataisiin autoliikennettä vähenemään jonkin verran; tosin liikennemäärän puolittuminenkin alentaa melutasoja vain 3 dB.

Yhtenä kaupunkisuunnittelun keinona, joka tukee pitkän aikavälin tavoitteisiin pääsemistä, voisivat olla moottoritiemäisten alueiden maankäyttömuutokset tehostamalla alueiden maankäyttöä ja muuttamalla liikennenympäristön luonnetta. Onnistuneilla ratkaisuilla voitaisiin parhaimmillaan vaikuttaa niin ajonopeuksiin, liikennemääriin kuin tehostaa huomattavasti seudullisesti keskeisten alueiden maankäyttöä.

Seuraavan kymmenen vuoden aikana ei ole nähtävissä sellaisia kaupunkisuunnittelun keinoja, joilla esitetty keskipitkän aikavälin tavoite 55 dB:n melualueella asuvien määrän vähentämisestä 20 %:lla olisi

saavutettavissa. Pitkän aikavälin tavoitteen täyttyminen edellyttäisi käytännössä liikenteen melupäästöjen sekä liikennemäärien tai -nopeuksien dramaattista alenemista nykyisestä.

Luonnon ja maaperän suojelu

Maaperän suojelun pitkän aikavälin tavoitteeksi on ehdotettu kaupungin alueella olevan pilaantuneen maaperän käsittelemistä siten, ettei siitä ole haittaa terveydelle tai ympäristölle. Tavoite on realistinen uusilla rakentamisalueilla, joilla maaperä tutkitaan jo kaavoituksen aikana. Kohteet kunnostetaan viimeistään rakentamisen yhteydessä tulevaan käyttötarkoitukseen soveltuvaksi. Merkittävimmät maaperältään pilaantuneeksi tiedetyt rakentamiskohteet toteutetaan lähivuosisikymmenien aikana siten, että kunnostaminen pitkän aikavälin tavoitteena on uusille alueille sopiva.

Avo- ja rantakallioiden sekä harjujen määrän säilyttäminen ennallaan on hyvin vaikeaa tiivistyvän kaupungin tavoitteiden ja ennen kaikkea Östersundomin osalta, joka nykyisellään on pitkälti kallioista luonnontilaista aluetta. Kaupunkisuunnittelulautakunta esittää, että ehdottomat ja kategoriset tavoitteet geologisten kohteiden säilymisestä muotoillaan tältä osin uudestaan ja suhteutetaan tiiviimmästä kaupunkirakenteesta saataviin seudullisiin ja valtakunnallisiin etuihin ympäristön kannalta.

Tiivistyvässä kaupungissa viheralueiden suunnittelu tiukan ekologisesta näkökulmasta on haastavaa, jonka tarkoituksenmukaisuutta on tarkkaan harkittava. Viherympäristön arvot tulee suhteuttaa muihin hyötyihin. Tilanteissa, joissa viheralueiden maankäytön muuttaminen esimerkiksi asuinrakentamiseen on tarkoituksenmukaista, tapahtuu suunnittelu pääsääntöisesti asetettuja suunnittelutavoitteita priorisoiden.

Helsingin kontekstissa tavoitteena on useimmiten kaupunkimainen, tiiviisti rakennettu ympäristö. Jos alueella on vahvoja muita reunaehtoja, esimerkiksi luonnonsuojelulakiin perustuvia arvoja otetaan nämä itsestään selvästi suunnittelussa huomioon. Tietyissä tilanteissa voidaan ehdotetun politiikan mukaisesti käyttää myös kompensatioperiaatetta, mikä kaupunkialueella tarkoittaa useimmiten viheralueiden toiminnallisen ja esteettisen laadun parantamista.

Vesiensuojelu

HSY Veden viemäriverkoston ylivuotovesiä koskevat määrälliset tavoitteet ovat vaativia, sillä ylivuotokohtien parannuksia on jo nykyisin tehty. Ylivuotovesien edelleen vähentäminen edellyttäisi erittäin merkittäviä muutos- ja täydennystoimia sekä investointitarpeita viemäröintijärjestelmään. Sinänsä ympäristöpolitiikan vesien suojelua

käsittelevät tavoitteet ovat hyviä ja näihin tulee pyrkiä. Kaupunkisuunnittelun näkökulmasta tämä edellyttää, ettei viemäröintijärjestelmän saneerauksesta aiheudu kohtuutonta haittaa kaupunkielämälle (katukaivantojen merkittävä lisääntyminen).

Ylivuotojen määrään vaikuttavat viemäröintijärjestelmästä suoraan vesistöön myös HSY Veden jäsenkuntien alueen ulkopuolelle Keski-Uudellemaalle ulottuvan alueen viemärivedet. Kaupunki voi omin toimin vain osittain vaikuttaa ylivuotojen vähentämisen teknisiin ratkaisuihin ja rahoituspäätöksiin.

Käsittely

24.04.2012 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Matti Niemi: Lausunnon kohdan Ilmastonsuojelu kolmas kappale muutetaan muotoon:

"Energiantuotantojärjestelmät ja se, mihin ja kuinka paljon kuluttajat energiaa käyttävät, ovat useimmiten erillisiä asioita. Kaupunkisuunnittelun keinot vaikuttaa niihin ovat usein luonteeltaan mahdollistavia, mutta myös ohjaavia."

Kannattajat: Mari Holopainen

Lautakunta päätti yksimielisesti ilman äänestystä hyväksyä jäsen Niemen tekemän ja jäsen Holopaisen kannattaman vastaehdotuksen.

Vastaehdotus:

Matti Niemi: Lausunnon kohdan Ilmansuojelu ensimmäisen kappaleen kolmas virke muutetaan muotoon:

"Tavoitteisiin pääsemiseksi tulee selvittää mahdollisuudet nykyistä ohjaavampaan suhtautumiseen etenkin henkilöautoliikenteeseen, esimerkiksi alentamalla ajonopeuksia pääväylillä."

Kannattajat: Heli Puura

Lautakunta äänesti jäsen Niemen tekemästä ja jäsen Puuran kannattamasta vastaehdotuksesta. Suoritettussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti.

Vastaehdotus:

Mari Holopainen: Lausunnon kohdan Vesiensuojelu ensimmäisen kappaleen kolmannesta virkkeestä poistetaan sanat "tietyin ehdoin".

Lautakunta päätti yksimielisesti ilman äänestystä hyväksyä jäsen Holopaisen vastaehdotuksen.

17.09.2012

Ryj/1

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

EI-ehdotus: Lausunnon kohdan Ilmansuojelu ensimmäisen kappaleen kolmas virke muutetaan muotoon: "Tavoitteisiin pääsemiseksi tulee selvittää mahdollisuudet nykyistä ohjaavampaan suhtautumiseen etenkin henkilöautoliikenteeseen, esimerkiksi alentamalla ajonopeuksia pääväylillä."

Jaa-äännet: 6

Mari Holopainen, Stefan Johansson, Arja Karhuvaara, Lasse Männistö, Elina Palmroth-Leino, Osmo Soininvaara

Ei-äännet: 2

Matti Niemi, Heli Puura

Tyhjä: 0

Poissa: 1

Silvia Modig

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän ehdotus voitti äänin 6-2. Yksi jäsen oli poissa.

17.04.2012 Pöydälle

Esittelijä

yleiskaavapäällikkö
Rikhard Manninen

Lisätiedot

Alpo Tani, yleiskaavasuunnittelija, puhelin: 310 37316
alpo.tani(a)hel.fi

Eija Kivilaakso, toimistopäällikkö, puhelin: 310 37247
eija.kivilaakso(a)hel.fi

Marja Piimies, yleiskaava-arkkitehti, puhelin: 310 37329
marja.piimies(a)hel.fi

Kaarina Laakso, diplomi-insinööri, puhelin: 310 37250
kaarina.laakso(a)hel.fi

Jouni Kilpinen, diplomi-insinööri, puhelin: 310 37251
jouni.kilpinen(a)hel.fi

Helsingin Energian johtokunta 24.04.2012 § 26

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Johtokunta päätti antaa asiasta kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

Helsingin Energialla ei ole huomauttamista kaupungin ympäristöpolitiikan tarkistamisen raporttiin.

Esittelijä

toimitusjohtaja
Seppo Ruuhonen

Lisätiedot

Martti Hyvönen, Ympäristöjohtaja, puhelin: +358 9 617 2075
martti.hyvonen(a)helen.fi

Ympäristölautakunta 17.04.2012 § 134

HEL 2011-009764 T 11 00 00

Päätös

Ympäristölautakunta päätti antaa seuraavan lausunnon.

Esittelijä muutti esitystään siten, että sivun 2 toiseksi viimeisin kappale, joka kuuluu "Ympäristöpolitiikka myös nostaa esille joitakin uusia toteuttamiskelpoisia ympäristönsuojelun keinoja. Yksi näistä on kompensointimenettelyn käyttöönotto viheralueille rakentamisessa. Kompensointimenettely tulee suunnitella yhdessä kaupunkisuunnitteluja rakennusvirastojen kanssa, jotta siitä saadaan hyvin toimiva väline ratkaisemaan kaupunkirakenteen tiivistämisen aiheuttamia haasteita kaupungin viheralueverkostolle." poistetaan.

Ympäristöpolitiikka on koko kaupunkiorganisaation yhteinen linjaus ympäristönsuojelun tavoitteista, joten keskeisten hallintokuntien sitoutuminen siihen on ensiarvoisen tärkeää. Ympäristöpolitiikan toteutuksen kannalta on erittäin hyvä, että sitä valmisteleavassa työryhmässä oli laaja edustus ympäristön kannalta merkittävistä kaupungin virastoista ja liikelaitoksista ja että työryhmä hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti. On toivottavaa, että ympäristöpolitiikan toteutumisen yhdenmukainen seuranta tapahtuu virastojen ja laitosten yhteistyönä.

Ympäristöpolitiikka on keskeinen osa kaupungin ympäristöjohtamisen järjestelmää. Se toteuttaa hyvin kaupungin strategiaohjelman linjausta, jonka mukaan Helsingin kaupunki on edelläkävijä globaalien vastuun kantamisessa. Tämä ilmenee mm. ympäristönsuojelussa ja ilmastopolitiikassa. Strategiaohjelmassa on linjattu ilmasto- ja Itämeripolitiikkaa, mutta ympäristöpolitiikka on oikea väline linjata kattavasti myös muita keskeisiä ympäristönsuojelun osa-alueita.

Ympäristöpolitiikan perusteellinen tarkistaminen on ollut erittäin tarpeellista tilanteessa, jossa kaupungin ympäristöjohtamisen järjestelmää on kevennetty luopumalla kaupungin ympäristöohjelman

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
hallintokeskus@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/hallintokeskus>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

valmistelusta. Helsingin aiempi ympäristöpolitiikka oli voimassa vuosina 2005–2008, joten ympäristöpolitiikan sisällöllinen tarkistaminen on siitäkin syystä erittäin ajankohtaista. Ympäristöpolitiikka on kaupunginvaltuuston edellyttämä linjaus, jonka tulisi edetä sujuvasti nykyisen kaupunginvaltuuston päätettäväksi.

Luonteeltaan poikkihallinnollisten ympäristöasioiden johtamista helpottaa ja tehostaa se, että yhteen ympäristöpolitiikka-asiakirjaan on koottu kaupungin eri ohjelmista ja strategioista ympäristönsuojeluun liittyvät tavoitteet. Se, että keskipitkän aikavälin tavoitteet osin noudattavat kansallisia tavoitteita, kuten ilmanlaadun ja melun kohdalla, on perusteltua. Helsingin ainoana Suomen suurkaupunkina voi olla vaikeaa saavuttaa edes niitä tavoitteita.

Valtioneuvoston terveysperustein antamien ohjearvojen mukaan melutaso ulkona ei saisi päivällä olla yli 55 dB. Tieliikenteen aiheuttamalle yli 55 dB melulle altistuu kuitenkin jo noin 34% helsinkiläisistä. Kyselytutkimuksen mukaan 34% helsinkiläisistä kokee melun päiväaikaan häiritseväksi tai erittäin häiritseväksi. 21% kokee melun häiritsevän nukkumista paljon. Melun on arvioitu lisäävän Helsingissä vuosittain 16 sydäninfarktia.

Hiilineutraali Helsinki vuoteen 2050 mukailee valtioneuvoston ja EU:n asettamia tavoitteita. Vuosi 2050 on kuitenkin niin kaukana, että tavoitteen vaatimia toimenpiteitä on vaikea hahmottaa.

Ympäristöpolitiikassa esitetty ilmastomuutoksen hillintään liittyvä keskipitkän aikavälin (= vuoteen 2020 mennessä) kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoite voisi olla kunnianhimoisempi, jotta kaupunki todella voisi kertoa olevansa eturivin ilmastopolitiikan toimija. Poliitiikassa mainitun 20 %:n tavoitteen on esittänyt jo noin 3500 eurooppalaista kaupunkia. Myös välitavoite vuosien 2020 ja 2050 väliselle ajanjaksolle eli vuodelle 2030 olisi ollut hyvä esittää. Monet edelläkävijäkaupungit ovat esittäneet kunnianhimoisia tavoitteita vuosien 2015-2030 välille. Vaikkakin niiden ollessa enemmänkin visionäärisiä tavoitteita, niin antavat ne kuitenkin selkeän signaalin millaiseen suuntaan yhteiskuntaa tulee kehittää. Näitä tavoitteita tulisi päivittää viimeistään siinä yhteydessä kun ympäristöpolitiikka tulee seuraavan kerran tarkistettavaksi.

Ympäristöpolitiikkaan ehdotettu tavoite vakiinnuttaa kaupunkiorganisaation jätemäärä vuoden 2011 tasolle on hyvä, sillä kaupunkiorganisaation jätemäärät ovat viime vuosina olleet kustannusten kautta arvioituna kasvussa. Jättemäärien kohdalla on raportoinnissa kuitenkin vielä paljon kehitettävää eikä kattavaa tietoa vuoden 2011 jättemääristä ole saatavilla. Sen takia tulisi harkita

vertailuvuoden siirtämistä vuoteen 2013, jotta raportointijärjestelmää ehditään kehittää ja jätemäärät on mahdollista raportoida luotettavasti.

Ympäristöpolitiikan tavoitteiden toteutumista virastoissa ja laitoksissa edistetään tehokkaan ja monipuolisten keinojen avulla toteutetun vuorovaikutuksen, viestinnän, neuvonnan ja valmennuksen avulla. Viestinnän tärkeitä kohderyhmiä ovat myös kaupungin asukkaat ja yritykset. Viestinnän, neuvonnan ja valmennuksen toimet tulee käynnistää hyvissä ajoin. Ympäristöjohtamisen asiantuntijatyöryhmä, jossa on edustajat keskeisistä virastoista ja laitoksista, on sopiva foorumi toimien toteuttamiseen.

Ympäristöpolitiikkaan sisältyvien tavoitteiden toteutumisen seuranta ja siitä raportointi on tärkeää. Kaupungin jokavuotinen ympäristöraportointi on sopiva väline seurantaan ja raportointiin.

Ympäristöpolitiikan valmistelun jälkeen ympäristökeskus on yhteistyössä Helsingin yliopiston biotieteiden laitoksen kanssa käynnistänyt selvityksen luonnon monimuotoisuuden seurantatyökalun, City Biodiversity Index, käyttökelpoisuudesta Helsingissä. Ympäristöpolitiikan luontotavoitteiden seurantaindikaattoreita on jatkossa mahdollisesti kehitettävä selvityksestä saatavien tulosten perusteella.

Esittelijä

ympäristötutkimuspäällikkö
Päivi Kippo-Edlund

Lisätiedot

Markus Lukin, johtava ympäristösuunnittelija, puhelin: +358 9 310 31606
markus.lukin(a)hel.fi
Jari Viinanen, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31519
jari.viinanen(a)hel.fi